

Sygn. akt IV U 618/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lipca 2015r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Katarzyna Antoniak
Protokolant	st.sekr.sąd. Marzena Mazurek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 czerwca 2015r. w S.

odwołań K. O.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 23 kwietnia 2014r. znak: (...)

z dnia 23 kwietnia 2014r. znak:(...),

z dnia 23 kwietnia 2014r. znak:(...)

w sprawie K. O.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym rolników

I. zmienia pkt II zaskarżonej decyzji oznaczonej numerem (...)w ten sposób, że ustala, iż K. O. nie podlegała ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu rolników od 1 stycznia 2005r. do 31 grudnia 2013r.,

II. w pozostałej części oddala odwołanie od decyzji oznaczonej numerem (...)

III. oddala odwołanie od decyzji oznaczonej numerem (...),

IV. oddala odwołanie od decyzji oznaczonej numerem (...)

Sygn.akt: IV U 618/14 **UZASADNIENIE**

W dniu 23 kwietnia 2014r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wydał 3 decyzje. W pierwszej decyzji oznaczonej jako (...) działając na podstawie art.59 ust.3, art.36 ust.3 i art.52 ustawy z 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, art.83a ust.2 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art.156§1 pkt 2, art.157 i art.158§1 kodeksu postępowania administracyjnego stwierdził nieważność decyzji z 24 października 2005r. o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników w odniesieniu do K. O. od 1 października 2005r. wskazując, że decyzja ta została wydana z naruszeniem art.3a ust.1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, gdyż już przed 1 października 2005r. ubezpieczona nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu

rolników, a to z powodu prowadzenia od 1 stycznia 2005r. pozarolniczej działalności gospodarczej i niespełniania warunków do pozostania w ubezpieczeniu rolniczym (decyzja z 23 kwietnia 2014r. znak: (...)k.104 akt organu rentowego).

Drugą decyzją wydaną w dniu 23 kwietnia 2014r. oznaczoną jako (...)Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego działając na podstawie na podstawie art.59 ust.3, art.36 ust.3 i art.52 ustawy z 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, art.83a ust.2 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art.156§1 pkt 2, art.157 i art.158§1 kodeksu postępowania administracyjnego stwierdził nieważność decyzji z 24 października 2005r. ustalającej podleganie K. O. ubezpieczeniu społecznemu rolników w zakresie ubezpieczenia emerytalno-rentowego od 1 października 2005r. wskazując, że przedmiotowa decyzja z 24 października 2005r. była podyktowana przyznaniem ubezpieczonej od 12 września 2005r. renty strukturalnej współfinansowanej ze środków Sekcji Gwarancji (...) Funduszu (...). Wydając te decyzję organ rentowy nie wiedział, że od 1 stycznia 2005r. do 31 grudnia 2013r. ubezpieczona prowadziła nieprzerwanie pozarolniczą działalność gospodarczą i nie posiadała wymaganego ustawą 3-letniego okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników uprawniającego do pozostania w tym ubezpieczeniu (decyzja z 23 kwietnia 2014r. znak:(...)k.105 akt organu rentowego).

Trzecią decyzją z 23 kwietnia 2014r. oznaczoną jako (...)Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (...) działając na podstawie art.36, art.39 ust.4, art.3a, art.5a, art.7 i 16 ustawy z 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników stwierdził ustanie w odniesieniu do K. O. od 1 stycznia 2005r. ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego, macierzyńskiego oraz emerytalno-rentowego wskazując, że skoro od 1 stycznia 2005r. ubezpieczona prowadziła nieprzerwanie pozarolniczą działalność gospodarczą, a rozpoczynając prowadzenie tej działalności nie legitymowała się co najmniej 3-letnim okresem ubezpieczenia społecznego rolników to nie mogła pozostać w tym ubezpieczeniu prowadząc równocześnie działalność gospodarczą. Tym samym ubezpieczenie rolnicze K. O. ustało od 1 stycznia 2005r., a nie od 1 października 2005r., jak stwierdzono we wcześniejszej decyzji z 24 października 2005r. (decyzja z 23 kwietnia 2014r. znak: (...)k.106 akt organu rentowego).

Odwołanie od wszystkich w/w decyzji złożyła K. O.. Dwóm pierwszym decyzjom oznaczonym jako (...)i (...), stwierdzającym nieważność wcześniejszych decyzji z 24 października 2005r., zarzuciła naruszenie przepisu art.156§1 pkt 2 kpa poprzez stwierdzenie nieważności decyzji bez wznowienia postępowania zakończonego prawomocną decyzją przez ten sam organ, który ją wydał oraz bez sprecyzowania, czy decyzja została wydana bez podstawy prawnej, czy też z rażącym naruszeniem prawa, a jeżeli tak to na czym to rażące naruszenie prawa polegało. Wskazując na powyższe ubezpieczona wniosła o zmianę zaskarżonych decyzji poprzez stwierdzenie, że jej ubezpieczenie społeczne jako rolnika ustało od 1 października 2005r. i jednocześnie od tej daty podlega ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu jako osoba pobierająca rentę strukturalną (odwołania k.2-3 akt sprawy). Z kolei w odwołaniu od decyzji oznaczonej jako (...)ubezpieczona zarzuciła błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, iż nieprzerwanemu ubezpieczeniu rolników podlegała dopiero od 6 października 2004r. Wskazała, że okres od 1 do 5 października 2005r. zgłosiła się do ubezpieczenia w ZUS. Było to zgłoszenie wyłącznie formalne, na bardzo krótki okres, w tym 1 i 2 października 2005r. to sobota i niedziela i w te dni nie prowadziła żadnej działalności gospodarczej. Dlatego zaskarżona decyzja powinna być zmieniona poprzez stwierdzenie, że jej ubezpieczenie społeczne rolników ustało od 1 października 2005r. (odwołanie k.1 akt sprawy).

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniosł o ich oddalenie wskazując na przepisy prawa i uzasadnienie zawarte w zaskarżonych decyzjach (odpowiedź organu rentowego na odwołania k.5-6 akt sprawy).

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczona K. O. była rolniczką i podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników (wniosek o objęcie ubezpieczeniem społecznym rolników i decyzja z 30 lipca 1997r. o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników k.1 i 13 akt organu rentowego). Od 1 listopada 1996r. ubezpieczona prowadziła dodatkowo działalność gospodarczą

w zakresie pośrednictwa ubezpieczeniowego nadal podlegając ubezpieczeniu społecznemu rolników (zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej k.32 akt organu rentowego).

Na mocy przepisów ustawy z 2 kwietnia 2004r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz o zmianie niektórych innych ustaw obowiązującej od 2 maja 2004r., ubezpieczona jako osoba podlegająca ubezpieczeniu społecznemu rolników i prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą rozliczaną na zasadach ogólnych (na druku PIT 36) poczynając od 1 października 2004r. została wyłączona z ubezpieczenia społecznego rolników (pismo organu rentowego z 15 czerwca 2006r. skierowane do ubezpieczonej k.33 akt organu rentowego i zaświadczenie Naczelnika Urzędu Skarbowego w S. z 8 lipca 2004r. k.42 akt organu rentowego). W następstwie powyższego, od 1 października 2004r. ubezpieczona jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą objęta została ubezpieczeniem społecznym z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych. Ubezpieczeniu temu podlegała do 5 października 2004r. ,tj. do chwili zakończenia prowadzenia działalności gospodarczej (postanowienie Prezydenta Miasta S. z 18 października 2004r. o wykreśleniu ubezpieczonej z dniem 5 października 2004r. z ewidencji działalności gospodarczej k.43 akt organu rentowego). Opisany stan potwierdza decyzja Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Rolników z 15 listopada 2004r. stwierdzająca ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w odniesieniu do K. O. w okresie od 1 października 2004r. do 5 października 2004r. (decyzja z 15 listopada 2004r. k.48 akt organu rentowego). Po zaprzestaniu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, od 6 października 2004r. ubezpieczona ponownie podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Od 1 grudnia 2004r. ubezpieczona po raz drugi podjęła prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej i prowadziła ją nieprzerwanie do 31 grudnia 2013r. Przedmiotem działalności były usługi finansowe (informacja z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej k.94 akt organu rentowego). O ponownym podjęciu działalności gospodarczej ubezpieczona nie poinformowała organu rentowego. W dniu 17 października 2005r. wpłynął do organu rentowego wniosek ubezpieczonej o wyłączenie jej z ubezpieczenia społecznego rolników w związku z zaprzestaniem prowadzenia działalności rolniczej. Do wniosku ubezpieczona załączyła akt notarialny umowy darowizny z 12 września 2005r. dokumentujący zbycie przez ubezpieczoną nieruchomości rolnych, a także decyzję Kierownika Biura Powiatowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w S. z 7 października 2005r. o przyznaniu ubezpieczonej renty strukturalnej w okresie od 12 września 2005r. do 12 sierpnia 2015r. (wniosek ubezpieczonej z 17 października 2005r. wraz z w/w załącznikami k.69-74 akt organu rentowego). Wobec zaprzestania prowadzenia przez ubezpieczoną działalności rolniczej i nabycia prawa do renty strukturalnej, w dniu 24 października 2005r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wydał dwie decyzje. W pierwszej oznaczonej jako (...) stwierdził, że w związku z zaprzestaniem działalności rolniczej i zbyciem w dniu 12 września 2005r. gospodarstwa rolnego, z dniem 1 października 2005r. ustało wobec ubezpieczonej ubezpieczenie społeczne rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz emerytalno-rentowego, a drugą decyzją oznaczoną jako (...)stwierdził, że od 1 października 2005r. ubezpieczona podlega ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu jako osoba pobierająca rentę strukturalną – art.16 ust.1 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (decyzje z 24 października 2005r. k.76 i 78 akt organu rentowego).

W dniu 21 lutego 2014r. organ rentowy powziął informację, że po zakończeniu z dniem 5 października 2004r. pozarolniczej działalności gospodarczej, od 1 grudnia 2004r. ubezpieczona ponownie rozpoczęła prowadzenie tej działalności i prowadziła ją nieprzerwanie do 31 grudnia 2013r. (informacja z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej – wydruk z 21 lutego 2014r. k.94 akt organu rentowego). W następstwie powyższego organ rentowy wydał zaskarżone decyzje z 23 kwietnia 2014r., w których stwierdził nieważność w/w decyzji z 24 października 2005r. stwierdzających ustanie wobec ubezpieczonej ubezpieczenia społecznego rolników od 1 października 2005r. i jednocześnie objęcie ubezpieczonej od tej daty ubezpieczeniem emerytalno-rentowym w związku z pobieraniem renty strukturalnej. W ocenie organu rentowego skoro od 1 grudnia 2004r. ubezpieczona ponownie podjęła prowadzenie działalności gospodarczej, a w okresie od 1 do 5 października 2004r. nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników to nie spełniała warunków, aby prowadząc tę działalność (działalność gospodarczą) nadal podlegać ubezpieczeniu społecznemu rolników – nie posiadała 3-letniego nieprzerwanego okresu podlegania ubezpieczeniu

społecznemu rolników. Dlatego kolejną decyzją z 23 kwietnia 2014r. organ rentowy stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników wobec ubezpieczonej K. O. od 1 stycznia 2005r. ,tj. z końcem kwartału, w którym ubezpieczona rozpoczęła prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej (zaskarżone decyzje z 23 kwietnia 2014r. k.104-106 akt organu rentowego).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołania ubezpieczonej K. O. od decyzji z 23 kwietnia 2014r. oznaczonych numerami (...)i (...) (k.104-105 akt organu rentowego) stwierdzających nieważność wcześniejszych decyzji z 24 października 2005r., które to (wcześniejsze) decyzje stwierdzały ustanie wobec ubezpieczonej ubezpieczenia społecznego rolników od 1 października 2005r. (w związku ze zbyciem gospodarstwa rolnego i zaprzestaniem działalności rolniczej) i jednocześnie objęcie ubezpieczonej od tej daty ubezpieczeniem emerytalno-rentowym w związku z pobieraniem renty strukturalnej (k.76 i 78 akt organu rentowego) okazały się nieuzasadnione. Zaskarżone decyzje te zostały wydane po tym, jak w dniu 21 lutego 2014r. organ rentowy powziął informację o tym, że od 1 grudnia 2004r. ubezpieczona rozpoczęła prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej i działalność tę prowadziła nieprzerwanie do 31 grudnia 2013r. Okoliczność ta okazała się istotna dla kwestii podlegania ubezpieczonej ubezpieczeniu społecznemu rolników, a w późniejszym okresie – po zaprzestaniu działalności rolniczej i uzyskaniu prawa do renty strukturalnej ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu w związku z pobieraniem tejże renty. W odwołaniach od powyższych decyzji ubezpieczona zarzuciła organowi rentowemu naruszenie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego i brak podstaw do stwierdzenia nieważności w/w decyzji z 24 października 2005r. Należy jednak zauważyć, że w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, która toczy się na skutek odwołania od decyzji organu rentowego, proces badania prawidłowości i zasadności zaskarżonej decyzji ogranicza się do badania, czy w sprawie nie doszło do naruszenia prawa materialnego. Kwestia ewentualnych wad decyzji administracyjnych spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania pozostaje poza przedmiotem tego postępowania. Stanowisko to poparte jest orzecznictwem Sądu Najwyższego, który tego rodzaju pogląd wyraził m.in. w wyroku z 28 października 2009r. w sprawie I UK 132/09 (opublikowany: LEX nr 570121). Z przedstawionych względów rozpoznając odwołania ubezpieczonej Sąd badał, czy wydając zaskarżone decyzje organ rentowy nie naruszył prawa materialnego. I tak, wobec ujawnienia niespornego faktu, że w okresie od 1 grudnia 2004r. do 31 grudnia 2013r. ubezpieczona prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą zasadne stało się ustalenie przez organ rentowy, leżące u podstaw stwierdzenia nieważności decyzji z 24 października 2005r., że ubezpieczenie społeczne rolników ustało wobec ubezpieczonej nie z dniem 1 października 2005r. (w związku ze zbyciem gospodarstwa rolnego i zaprzestaniem działalności rolniczej), ale z dniem 1 stycznia 2005r. Z przedstawionych wyżej ustaleń wynika, że w okresie od 1 października 2004r. do 5 października 2004r. ubezpieczona nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników, ale ubezpieczeniu społecznemu jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą. Okoliczność ta znajduje potwierdzenie w decyzji organu rentowego z 15 listopada 2004r., w której organ rentowy stwierdził ustanie wobec ubezpieczonej ubezpieczenia społecznego rolników w okresie od 1 października 2004r. do 5 października 2004r. (decyzja z 15 listopada 2004r. k.48 akt organu rentowego). Należy zauważyć, że wyłączenie ubezpieczonej z dniem 1 października 2004r. z ubezpieczenia społecznego rolników miało swoją podstawę w art.5 ust.2 ustawy z 2 kwietnia 2004r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz o zmianie niektórych innych ustaw, który wyłączał z ubezpieczenia społecznego rolników tych spośród nich, którzy prowadząc jednocześnie pozarolniczą działalność gospodarczą rozliczali się z tej działalności na zasadach ogólnych. Należy również zauważyć, że wskazany wyżej przepis art.5 ust.2 ustawy z 2 kwietnia 2004r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz o zmianie niektórych innych ustaw został w późniejszym czasie uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją RP, jednakże z uwagi na to, że ubezpieczona nie wniosła w ustawowym terminie skargi o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej w/w decyzją z 15 listopada 2004r. decyzja ta posiada walor prawomocności i jako taka wywołuje skutki prawne (vide: pisma organu rentowego kierowane do ubezpieczonej w przedmiocie skargi o wznowienie postępowania k.82-83 akt organu rentowego). Przerwa ubezpieczonej w podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników trwająca od 1 do 5 października 2004r. skutkowałą tym, że podejmując od 1 grudnia 2004r. ponownie pozarolniczą działalność gospodarczą ubezpieczona nie posiadała co najmniej 3-letniego okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników i w związku z tym nie

mogła skorzystać z możliwości przewidzianej w art.5a ust.1 ustawy z 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników ,tj. z dalszego podlegania temu ubezpieczeniu przy jednoczesnym prowadzeniu działalności gospodarczej.

Odnosząc się do tej z zaskarżonych decyzji z 23 kwietnia 2014r., w której organ rentowy stwierdził nieważność decyzji z 24 października 2005r. stwierdzającej, że od 1 października 2005r. ubezpieczona podlega ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu jako osoba pobierająca rentę strukturalną (decyzje k.78 i 105 akt organu rentowego) wskazać należy, że istotnie brak jest podstaw do uznania, że od 1 października 2005r. ubezpieczona podlegała w/w ubezpieczeniu. Przepis art.16 ust.1 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników przewiduje wprawdzie, że ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu podlega z mocy ustawy osoba pobierająca rentę strukturalną, jednakże nie można zapominać o ust.2 wskazanego przepisu, który wyłącza tę regulację w odniesieniu do osoby, która podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu. Tak właśnie było w przypadku ubezpieczonej, która w chwili przyznania jej renty strukturalnej – od 12 września 2005r. (decyzja k.73 akt organu rentowego) podlegała ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Zauważyć przy tym również należy, że z chwilą zbycia w dniu 12 września 2005r. nieruchomości rolnej i tym samym zaprzestania działalności rolniczej ubezpieczona przestała być rolnikiem, a zatem całkowicie odpadł po jej stronie tytuł do ubezpieczenia społecznego rolników. Tym samym bezprzedmiotowe stały się rozważania, czy pobierając rentę strukturalną i prowadząc pozarolniczą działalność ubezpieczona mogła podlegać ubezpieczeniu społecznemu rolników w trybie art.5a ust.1 w/w ustawy (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z 27 marca 2012r. w sprawie III UK 68/11, OSNP 2013/5-6/66).

Konsekwencją stwierdzenia nieważności decyzji z 24 października 2005r. (decyzje k.104-105 akt organu rentowego) było wydanie przez organ rentowy trzeciej z zaskarżonych decyzji z 23 kwietnia 2014r., w której organ rentowy stwierdził ustanie wobec ubezpieczonej ubezpieczenia społecznego rolników od 1 stycznia 2005r. (decyzja k.106). W świetle powyższych rozważań decyzję tę należy uznać za prawidłową, z tym jednak zastrzeżeniem, że w zakresie ubezpieczenia emerytalno-rentowego (pkt II decyzji) stwierdzić należało, że wyłączenie ubezpieczonej z tego ubezpieczenia było aktualne w okresie od 1 stycznia 2005r. do 31 grudnia 2013r. ,tj. do chwili zamknięcia przez ubezpieczoną pozarolniczej działalności gospodarczej. Od 1 stycznia 2014r. ubezpieczona nie prowadziła już tej działalności, a zatem od tej daty będąc uprawnioną do renty strukturalnej podlegała z mocy art.16 ust.1 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu. Okoliczność ta wymagała zmiany zaskarżonej decyzji z 23 kwietnia 2014r. oznaczonej jako (...)w sposób określony w pkt I wyroku.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd na podstawie art.477¹⁴§2 kpc orzekł jak w pkt I wyroku, a w pozostałym zakresie na podstawie art.477¹⁴§1 kpc odwołania ubezpieczonej oddalił.